

Poština plačana v gotovini.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 85.

Sreda, 25. oktobra 1933.

Leto VIII.

Ali je fašizem nacionalistična ali kapitalistična politika?

Nacionalizem je postal v zadnjih par letih bojna trofeja, dasi so pomembni politiki in ves svet še med vojno klicali po sporazumu med narodi. Kapitalizem je videl opasnost te politike. Če bi se narodi sporazumeli, bi ne bilo vojn ne političnih, ne gospodarskih in ne onih s strupenimi plini. Kapitalizem bi izgubil svoj politični pomen, ker bi države brez nje urejevale svoje mednarodne zadeve. In isto, kar velja za mednarodno politiko, velja tudi za politiko posameznih dežel.

Družba je zahtevala nove oblike gospodarskega sistema, ker v tej ni obstoja za ogromno število človeštva. Ta zahteva pa je postala kapitalizmu neprijetna. Tudi človek, ki bi sililo vanj cela tropa psov, bi se teh kužkov iznebil takoj, če bi jim zagnal prazno kost. Vsi bodo pbrpadli kost in se trgali zanjo, sam pa bo imel mir in se bo smejal naivnim kužkom.

Prav na tak način se hoče kapitalizem otresti nezadovoljnih lačnih ljudi. Pobral je predvojno nacionalistično kost in jo zagnal mednje, sedaj se pa veseli svoje zmage, ko se sestradani kužki pulijo zanjo in mesarijo med seboj. In zadovoljen je.

Istotako kakor fašizem je tudi stanovska država otrok kapitalizma. Kapitalizem hoče odpraviti parlamentarno demokracijo, da se iznebi očitkov krivičnega gospodarskega sistema. Izločiti hoče vpliv ostalih članov družbe in ga zagotoviti sebi. Tako je storil v Italiji, v Nemčiji in v Zedinjenih državah. Dočim imajo v demokratičnih državah državljani pravico, da zahtevajo in izvojujejo politične in socialne pravice, nimajo te pravice v fašističnih državah. Tam vlada kapitalistična diktatura, ki ne dovoljuje ne kritike, ne odkrivanja krivic in zločinov. In to samo zaradi tega, da prikrije svoja čisto korupcionistična dejanja in zločine javnosti ter pošteni kritiki.

V zadnjih dneh je zbudila zanimiva vest iz Italije pozornost. Mussolini namerava sklicati mednarodno fašistično konferenco, na kateri se bo osnovala fašistična internacionala.

Kakšna bo ta fašistična internacionala, je jasno. Fašistične diktature, ki jih vodijo kapitalisti, pač ne more biti drugačna kakor kapitalistična internacionala. Internacionala, ki bo zagovarjala stanovsko državo, je torej popolnoma identična s kapitalistično diktaturo v poostreni obliki.

Spričo vsega tega pa zagovarjajo naši »narodni« in »krščanski« delavci to kapitalistično politiko. Pravijo namreč, da je današnja doba taka in je treba z njo tuliti. Da, doba je taka. Povedali smo, kako in zakaj je ta doba nastala. Razvoj tehnike in gospodarstva zahteva socializacijo gospodarstva. Drugega izhoda ni. Po drugi poti ni mogoče preskrbeti za vse ljudi kruha. Toda namesto, da bi zahtevali razni »socialci« svoje pravice do življenja, se prodajajo kapitalizmu, češ, da je doba taka, in ga moralno in dejansko podpirajo v njegovem stremljenju. To pač ni nič drugega, kakor podpiranje protidelavske politike, ki stremi za fašistično internacionalo ali mednarodno kapitalistično diktaturo.

Zdelo se nam je potrebno v preprostih besedah pojasniti ta problem s pozivom, da delavstvo vztraja v

Knjige „Cankarjeve družbe“

V oktobru mesecu izidejo za leto 1933-34 4 krasne in nadvse zanimive knjige te družbe, in sicer:

1. KOLEDAR »CANKARJEVE DRUŽBE« za leto 1934, ki bo zelo lepo ilustriran in poln zanimivih razprav, povesti in spisov.
2. Ivan Molek: »VELIKO MRAVLJIŠČE«, Roman, poln dogodivščin slovenskega izseljenca, nekako nadaljevanje romana istega pisatelja, ki ga je izdala »Cankarjeva družba« lani.
3. Ivan Vuk: »ZGODBE PONIŽANIH«. Povesti in črtice iz delavskega življenja, kjer bo vsak našel kos samega sebe.
4. Sigma: »NAŠ SVETOVNI NAZOR«. Teorija in razvoj dialektičnega materializma. Dragocena knjiga za vsakega mislečega, po izobrazbi in osvoboditvi strmečega delavca in delavke.

Pripomba: Mesto Zoščenkovih satir in humoresk, ki so bile prvotno namenjene kot tretja knjiga letošnje izdaje knjig »Cankarjeve družbe«, bo izšla knjiga Ivana Vuka »Zgodbe ponižanih«. Knjiga je zelo lepa, da jo bo vsak član z veseljem in z zadoščenjem čital.

Zato, kdor še ni član, naj pošlje takoj članarino 20 Din. Položnica se dobi pri vsaki pošti. Na njo naj zapiše št. 13703 »Cankarjeva družba«, Ljubljana in odpošlje tako 20 Din. Ali pa v znamkah na naslov »Cankarjeva družba«, Ljubljana, Poštni predal 290, ter svoj točen naslov. — In v oktobru dobite 4 lepe knjige, od katerih bo že vsaka posamezna vredna 20 Din.

Volilni boj je končan —

ново delo pričena.

V volitvah za delavsko zbornico, ki je edina in izključno delavska javna ustanova, je organizirano delavstvo po vsej banovini nastopilo disciplinirano. Ta disciplina je v ponos delavcem in nameščencem, ki so kot zavedni člani s svojim nastopom kljub pritisku s strani nedelavskih vplivov obvarovali svoj zavod pred invazijo nedelavskih elementov v ta zavod.

Delavci in nameščenci naj tudi v bodoče ohranijo enako disciplino, pa bodo tudi v teh najtežjih časih želi uspehe.

Najvažnejša naloga, ki nas čaka, pa je, da gremo na delo in končno

pomedemo iz delavskih stanovanj vse meščansko časopisje, ki je v tem volilnem boju vztrajno in dosledno podpiralo naše nasprotnike.

Na to veliko in važno nalogo opozarjamo vse naše zaupnike in vse delavstvo.

Z geslom:

V vsako hišo naš delavski list,

v vsako delavsko stanovanje našo »Delavsko politiko«

na agitacijo od moža do moža, od žene do žene.

S tem bomo dosegli drugo najlepšo zmago:

Mogočen delavski tisk!

Z združenimi močmi naprej!

Delavstvo je vajeno boja.

Naravna pravica je tistega, ki se mu godi krivica, da se bori za pravico. Ta pravica je globoko utisnjena v srce poštenih ljudi, zato delavstvo nikdar ne bo moglo opustiti tega načela.

Delavstvo razume to stvar. Delavstvo se mora in bo tudi borilo za uveljavljenje človeškega dostojanstva. In lahko rečemo, da je poleg borbe za socialne in delavskovarstvene zahteve ta princip najvažnejši za bodoče boje.

Vprašanje razorožitve.

Konferenca za razorožitev se odloga za daljšo dobo. Vršila se bodo posvetovanja veseli, katerih se utegne udeležiti tudi Italija.

Nesoglasje v nemški vladi.

V nemški vladi ministri glede izstopa iz Društva narodov niso bili edini. Uklonili so se pa principu »voditelja«, ker je kancler Hitler zahteval izstop, ki ga zahteva tudi zunanje-politični fašistični program.

Knez Starhemberg postaja kanclerju dr. Dollfussu neprijeten. Ta voditelj avstrijskega hajmvera je imel v nedeljo, shod v Hofigasteinu. Naj-

svojih načelih. Veliko izdajstvo nad delavskimi interesi bi bilo, če bi delavstvo zapustilo svoja načela ter služilo mednarodni politiki »fašističnega« kapitalističnega diktata v tej ali oni obliki, ki nima z narodnostjo nič skupnega.

Življenje je preveč resno, da bi

Farmarji v Zedinjenih državah stavkajo.

Dva milijona kmetijskih posestnikov v Zedinjenih državah stavka. Sklenili so, da ne plačajo nikakršnih hipotečnih dolgov in obresti. Branijo se prodajati pridelke po produkcijskih cenah ter zahtevajo, da se določi cena en dolar za bušel pšenice.

prej je razvil svoje fašistične nazore, potem pa je govoril o evropskih državah in jim dajal lekcije za bodočo politiko. Kanclerju je ta govor neljub in ga je vlada prepovedala objaviti. Kancler dr. Dollfuss se dogovarja z državami za sporazum, sedaj pa pride naivni knez, ki se vedno žirira za kanclerjevo oporo, pa mu s takimi nastopi otežkuje zunanje-politično delo.

delavstvo podpiralo tako politiko v svojo lastno pogubo. Vedno se moramo zavedati, da fašizem ni nacionalizem, pač pa mednarodna politika kapitalističnih diktatorjev, ki hočejo vzeti državljanom svobodo vsakršnega udejstvovanja in ohraniti na svetu socialno bedo.

Avstrija pred važnimi dogodki.

Bogdan Krekić.

Poplava hitlerjanstva v Nemčiji je povzročila zmešnjavo po celem svetu. Celo v meščanskih vrstah. Vendar ne za to, ker bi nemški fašizem ne bil simpatičen. Nemški fašizem je čista kopija italijanskega. Ta pa je zopet kopija ruskega bolševizma, vsaj kar se tiče režimskih metod. In vendar je proti ruskemu bolševizmu nastala splošna hajka, medtem ko je bil istočasno italijanski fašizem blagohotno pozdravljen — kot protiutež bolševizmu. Nerazpoloženje proti fašizmu med buržoazijo sosednjih kapitalističnih držav je pričela rasti še le tedaj, ko je italijanski fašizem postal agresiven v zunanji politiki, kar se je zgodilo potem, ko je obračunal s svojimi notranjimi nasprotniki.

V Italiji je trajalo precej časa predno je fašizem pričel s svojo izzivalno zunanjo politiko. V Nemčiji je ravno nasprotno. Tam je agresivnost v zunanji politiki bila osnova, na kateri je zrastle hitlerjevsko nacionalistično gibanje. »Nemčija je ponižana«, »Nemčija je oropana«, »Nemčija je zaslužjena«, »Nemčijo moramo osvoboditi«, »Smrt Franciji«, »doli versajska mirovna pogodba«, itd., to so bile glavne parole, s katerimi je nastalo hitlerjevsko gibanje in prišlo do oblasti. Ker je s takimi parolami prišel do oblasti je hitlerizem moral, da zadovolji svoje volilce, takoj v začetku, ko je prišel na oblast, pokazati neko agresivnost. Agresivnost proti velikim in močnim se večkrat drago plačuje. Zato je hitlerizem usmeril svojo agresivnost proti — mali Avstriji. Začel je brezobzirno propagando, kateri cilj je bil, da se pri prvih volitvah vrže iz sedla krščansko socialno stranko, ki je danes na vladi. Potem pa bi prišla vrsta na socialno demokracijo.

Znani so številni atentati, ki so bili izvršeni na javne delavce in na javne objekte, da bi se ustvarilo razpoloženje za nacije. Nato so sledili obmejni spopadi, zaprtje meje, medsebojna prepoved razpečevanja časopisja, ulični spopadi in kot odgovor na ojačano aktivnost nacijev — aretacije nacionalistov v Avstriji, ki so se izvršile v masah, prepoved njihove politične stranke in časopisja, ter izključenje nacionalističnih zastopnikov iz vseh javnih zastopstev.

Že nekaj mesecev sem gleda vsa javnost na Avstrijo, bolj kot na katerokoli drugo stran. Avstrijski kancler, imenovan »mali Dollfuss«, ki po svoji telesni velikosti v primeri z velikani odgovarja nekako velikosti Avstrije med povprečnimi evropskimi državami, je na mednarodnih konferencah postal predmet občudovanja zbog svojega herojstva, kot neki mali David, Avstrija, proti ogromnemu Goljatu, Nemčiji. Obvladati nacionalistično poplavo v Avstriji je pa mogoče edino le s močjo avstrijske socialne demokracije. Odkar je počel hitlerizem poplavlja Avstrijo, je pričela krščanska socialna stranka, katero predstavlja kancler Dollfuss, naglo propadati. Njeni pristaši beže v masah k nacijem. Splošno prepričanje je, da krščansko - socialna stranka danes nima več kot 20, največ 25 odstotkov volilcev. Največ volilcev stoji za socialno demokracijo, potem pa so na vrsti naciji.

Kancler Dollfuss izkorišča mednarodno protihitlerjevsko razpoloženje in poizkuša, da bi v Avstriji utrdil

premoč razrvane krščanske socialne stranke. Med tem ko Čehoslovaška demokracija vodi vseskozi pravilno in modro politiko, ki temelji na principu, da morejo uživati demokracijo samo one stranke, ki se priznavajo k demokraciji, zabranjujoč obstojanje potidemokratskega gibanja, streme avstrijski krščanski socialci za tem, kako bi zadavili demokracijo kot tako. V kratkem času je krščansko-socialna vlada izdala celo vrsto patentov, s katerimi je ukinila najosnovnejše pravice delavskega razreda in državljanov sploh. Kancler Dollfuss stremi za tem, da ukine parlamentarni režim in ga zamenja s »stanovskim«. »Stanovsko državo«, namesto parlamentarne in demokracije. »Da bo gospodar gospodar in sluga sluga«, kakor je to dobesedno rekel na neki svečanosti kancler Dollfuss. Socialna demokracija se odločno bori proti krščansko-socialnim diktatorskim nameram, ona je pripravljena voditi boj proti hitlerizmu v Avstriji in najodločnejše pobijati njegove načrte, ki se kujejo v Nemčiji. Ona zastopa stališče čehoslovaške demokracije, ker je to tudi stališče madnarodne socialne demokracije. Ali v obrambi demokracije se je znašla avstrijska socialna demokracija naenkrat popolnoma osamljena, v precepu med dvema frontama, krščanskih socialcev na eni in nacijev na drugi strani. Avstrija je momentano razdeljena na tri medsebojno krvavo sprte fronte. Naciji z veliko naslodo čakajo na nadaljne provokacije krščanskih socialcev proti socialni demokraciji in demokraciji sploh. Ker vsako davljenje demokracije prihaja njim v korist. Davljenje demokracije pomeni pripravlanje poti za nacijevo glorio. Naciji prav tako z veliko nestrpnostjo čakajo na odpor socialne demokracije proti krščanskim socialcem. Njihova želja je, da obe stranki v boju oslabita in tako pripravita teren za — hitlerjevce.

Kancler Dollfuss igra torej zelo opasno igro. V Avstriji lahko pride vsak čas do izbruha državljanske vojne, ako bodo krščanski socialci, podprti od italijanskega fašizma, nadaljevali s svojo politiko davljenja demokracije. Ako požar začne, bo Avstrija pod vplivom sil, ki se v njej bore, razpadla na nekoliko centrov. Preko teh centrov bo na eni strani prišel do vpliva italijanski fašizem, na drugi hitlerjevci iz Nemčije, a na tretji strani branilci demokracije. Sama po sebi Avstrija ne bi bila važna niti v slučaju notranje revolucije. Ali Avstrija je ključ za situacijo v srednji Evropi. Z motenjem odnosov v Avstriji se motijo odnosi med silami, ki se s posredovanjem Avstrije drže v ravnotežju. To motenje odnosov more postati katastrofalno in od dalekosežnih posledic za mir in bodoče stanje v Evropi.

Navada je, da se v notranje prilike neke države nikdo ne vmešava. Ali to more veljati samo toliko časa, dokler notranje prilike te države ne ogrožajo mej in življenja drugih držav. Ako pa nastopi tak slučaj, potem

imajo vse zainteresirane države ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, da vplivajo na prilike v sosednji državi in da jih dovedejo v stanje, ki bo pripeljalo do notranjega pomirjenja in mednarodne sigurnosti. Od odgovornih faktorjev naše zunanje politike zahtevamo, da računajoč z varnostjo naše lastne države, podvza-

mejo potrebne korake za ureditev prilik v Avstriji.

Notranje prilike v Avstriji se morejo urediti samo v demokraciji.

Pomen norveških volitev.

Nacionalistično in plemensko sleparstvo tretjega cesarstva.

Plavi okrog bobočnikov tretjega cesarstva so si ustvarili teorijo, da morajo stvarice z modrimi očmi, plavimi lasmi, potegnjeno glavo in dobiti že v zibelki oblast nad vsem svetom. Nitzsche je imenoval to plemo »plave beštje«. Ti slavni možje so Hitler, Goebels, Rosenberg in Frick. Naivno smatrajo, oziroma sleparijo narod, da je to teorija novega svetovnega nazora, da si so vsi pravi čisti severni ali nordijski narodi bolj realni in nočejo ničesar slišati o nacionalističnem sleparstvu. Če je v Nemčiji prišlo do tega katastrofalnega poloma, je kriva nesrečna taktika demokratičnih strank.

Smešno je, če hočejo Nemci govoriti o plemenski čistosti. Morda noben narod v Evropi ni plemensko tako pomešan kakor vsa severna Nemčija ter po obrobni pokrajini, dočim so severni ali nordijski narodi ohranili svojo plemensko in psihološko čistost. Nemški fašizem, kakor tudi podobni pojavi povsod drugod, so izraz izčrpanosti, dekadence.

Nauki nacionalnega socializma so doživeli doslej katastrofalen poraz na Švedskem, Norveškem in Danskem. Pravi severni narodi nočejo o plemenskih prednostih ničesar slišati.

Fašističnega princa so zaprli. Na Koroškem so zaradi fašistične agitacije zaprli nemškega princa von Sachsen Weimingen. Gospod princ ima na Koroškem veleposest, pa je mislil, da je nedotakljiv. Včasih princev niso zapirali.

Krvav meč. Ker je madžarska vlada prepovedala nacionalnim socialistom nošenje znakov s kljukastim križem, so kot nadomestilo uvedli znak krvavega meča. Zelo posrečena izbira.

Ali si poravnal naročnino?!

Stori to takoj, ker bo uprava našega lista primorana ustaviti razpošiljanje »Delavske politike« vsakemu naročniku, ki bo z naročnino v zaostanku!

Stori torej svojo proletarsko dolžnost, da ne boš tudi Ti v bodoče brez dobrega svetovalca in prijatelja!

»Delavska politika« se mora vzdrževati izključno le z naročnino, tega naj se zaveda vsak zaveden delavec!

Ves proletariat v en tabor.

V zdajnjem času menda ni nihče delavstvu tako odprl oči kakor »plavi« — čeprav proti svoji volji. Koli kokrat smo dokazovali delavcem, da so »plavi« golo orodje podjetnikov, golo orodje, ki pri gospodi prav nič ne pomeni, temveč se ga gospodje podjetniki s prezirom poslužujejo, kadar mislijo, da bodo s firmo »narodne« dosegli več za svoje namene, kakor na kak drug način.

Vse to nam je sicer delavstvo verjelo, ali bolje povedano: slutilo je to resnico — toda sedaj so »plavi« sami poskrbeli za to, da se je delavstvo trdno prepričalo, da je »narodna« samo družba, ki čaka na poslo-davska povelja, ki jih je treba izvršiti za korist kapitala.

»Plavi« so ves čas volivne agitacije agitirali samo s podjetniki in delodajalskimi grožnjami. Nobenega programa niso podali za novo Delavsko zbornico. Njihova edina parola je: Podpreti podjetnike in izvoliti čim več njihovih zaupnikov v delavski parlament.

Ven z njimi!

Za bodoče resnične zastopnike delavstva velja: da ne bodo nikakor dopustili, da bi v Delavski zbornici sedeli in odločali ljudje, izvoljeni pod pritiskom podjetnikov.

»Plavi« so s svojim terorjem za časa volivne agitacije doprinesli dovolj dokazov za to, da jih je treba vreči iz Delavskih zbornic, iz okrožnih uradov, iz borz dela, skratka iz vseh institucij, ki so poklicane kakorkoli služiti interesom delovnega ljudstva.

Hitler v Nemčiji je skrival svoje zveze s podjetniki in je na zunaj revolucionarno frazaril, »plavi« pa javno in odkrito razodevajo, da so »Landsknecht« kapitala.

Belo-zeleni niso šli tako daleč. Toda dovolj je že, da je bila njihova glavna parola proti marksistom. S tem so indirektno podprli fašiste.

Po vseh teh izkušnjah, mora biti za delavstvo jasno to, da so resnično delavske in socialistične le razredne strokovne organizacije. Za te organizacije pa sledi iz vsega zapoved: v tovarni, v Delavski zbornici, povsod se mora voditi edino-le brezkompromisna razredna politika v interesu delavskih množic in v duhu Marxovih načel.

Izgnani profesorji iz Nemčije so raztreseni po vsem svetu. Samo Turčija bo sprejela 25 izgnanih profesorjev v službo. Nemške univerze imajo s tem veliko izgubo, ki utegne imeti jako zle kulturne posledice.

Tone Maček:

16

Slučaj Kumberger.

Šla sta nato v svetilničarno. To je bil večji prostor v strojnem poslopiju, kjer so se zunaj pri oknu izdajale rudarjem, zaposlenim v jami, varnostne bencinske svetilke, ki so bile obešene v tem prostoru na dolgih železnih stojalih in osvetljevale s svojim slabotnim odsevom z apnom polbeljene stene, da se je zdelo, kakor da je tu velika mrtvašnica s tremi vrstami krst, okrog katerih goré na gosto razstavljene sveče. Iz okenca je udarjala zadušljiva toplota in težek vonj po bencinu. Tu se je urno sukalo starejši možki s kozjo bradico in mrtvaško bledimi lici z dvema malima vajencema, ki so izdajali rudarjem svetilke. Vsak je oddal malo pločevinasto znamko z vtisnjeno številko in je dobil v zameno svetilko z enako številko, ki jo je bilo mogoče odpreti samo potom magneta v svetilničarni. Oddano znamko so obesili na isto mesto, kjer je visela prej svetilka in so imeli na ta način točno kontrolo, kdo je šel na delo v jamo in kdo je izostal.

Janez je javil, da je pripeljal novinca, ki bo rabil novo svetilko. Po kratkem iskanju mu je svetilničar izdal eno s številko 735, ki so jo že mnogi pred njim uporabljali.

»To je vaša številka in svetilka. Pazite nanjo. Če jo pokvarite, jo boste plačali.

Doli pred šahtom se je medtem razvijal svojvrstni promet. Dvoje železnih koles na visokem spuščalnem stolpu, preko katerih so tekle debele spuščalne vrvi iz žice, se je bliskovito naglo sukalo drugo proti drugemu in vsakokrat je rezko zacvilo, kadar sta se ustavili. Obenem je parni stroj v strojnici, ki je odvijal spuščalne vrvi in spuščal in dvigal kletke iz globočine podzemlja, spuščal iz sebe v kratkih, močnih sunkih vročo paro, kakor lokomotiva brzovlaka, ki drvi po tiru.

V prometu sta bili dve vzporedni kletki, ko se je gornja začela spuščati v globino, se je spodnja začela dvigati od tal kakor ogromna tehtnica. Sredi poti sta se v šahtu srečali. Vsaka je nosila devet mož. Eni so se vračali iz podzemlja, drugi so se spuščali doli na delo. Izstopajoči so bili blatni in mokri in črni ko krtje. Kjer bi se pod razvezanjenimi blatnimi pokrivali moralo razločiti obraze, se je videlo samo dvoje belih očesnih jabolčic. Izmučeni in težkih korakov so izstopali iz kletke in se opotekali preko tračnic tirnega ozkežja, ki je vodilo k šahtu. Odhajali so skozi špalir onih, ki so čakali v dveh zaporednih vrstah, da se spuste v podzemlje. Znanci so se pozdravljali med seboj. Oni, ki so delali na istih izkopnih

številkah, so poročali novodošlim sodelavcem vse, kaj je bilo in kaj še zna biti »novega« na izkopu, ali kakor so se izražali, na »ortu«.

»Danes smo prišli do hudičeve trde plasti. Šest »špicajznov« sem skrhal. Pobral sem še prej skrhan in nesem sedaj vse skup v kovačnico, da nam jih zopet naostre. Nakopali smo komaj z velikim trudom štiri vozičke.«

»Sem že včeraj slutil, da bo nekaj takega prišlo, premog je postajal vedno bolj kamenit. Danes sem se zato dobro založil s sveže naostrenimi čekami. Da bi le ta plast ne bila predebela, sicer bo ta mesec slab zaslužek.«

Drugi je zopet poročal svojemu nasledniku: »Naš rov je danes čisto stisnilo. Moral sem en par podpornikov, ki so bili nalomljeni, zamenjati z novimi. S tem sem se zamudil pol šihita. A še vedno voziček komaj potisneš skozi. Če tlak ne popusti, bomo morali žrtvovati par šihitov, cel rov obsekati in na novo podkrepiti.«

»Da bi jih vrag. Vedno nam določijo tak izkop, da se moremo za dve kronci ubijati. Ne prideš pa ne prideš do poštenega zaslužka. Zakaj pa Draksterja pušča že celo leto na dvanajsti, kjer se mu premog kar siplje in so stropi trdni, da mu jih ni treba niti podpirati.«

»To, dragi moj, je pa kaj drugega. Drakster je nadzornikov svak.«

(Dalje prihodnjic.)

Doma in po svetu.

Zakaj »narodni« ne povedo? Takozvani »narodni« so v volilni borbi govorili o slabem gospodarstvu in zapravljanju. Organizirano delavstvo ni zapravljalno in ni nikogar ogoljufalo. Če je delavstvo nekaj trpelo zaradi gospodarske krize, je to posledica težkih razmer. Narodi so se pa v volilni borbi bahali, da so v zvezi z meščanskimi »naprednjaki«. Zakaj pa niso povedali, koliko denarja so zapravili oni ljudje, katerim hočejo biti blizu. Nacionalizacije raznih podjetij, razne transakcije in subvencije, Slavenska banka itd. Ti zneski, ki jih je narod z vsemi temi operacijami izgubil, znašajo lahko tudi pol milijarde v celoti. Če ne več. Še to sporočite, pa prav podrobno!

Tako so govorili. V volilnem gibanju pri volitvah za Delavsko zbornico so »nacionalni« agitatorji marsikaj povedali, kar moralno ni utemeljeno. Tako je neki meščanski agitator rekel (najbrže ni pazil, kaj govori), da, če si »narodni« Delavske zbornice tudi ne osvoje, jo pa bodo štirinajst dni po volitvah vzeli. — Po našem mnenju so take besede ali izvor neumnosti ali pa demagogije. — Taki ljudje naj čuvajo in pospešujejo moralno in kulturno vrednoto naših državljanov!

Čehi o jugoslovanskih socialistih. Minuli teden so češki dnevnik v Pragi in Plznu zopet obširno poročali o proslavi 30-letnice socialističnega kulturnega društva v Beogradu!

Glasila čeških socialdemokratov, ki že več let z največjim uspehom sodelujejo v Češkoslovaški vladi za koristi delavstva in Češkoslovaške republike, z velikim zadoščenjem spremljajo naše uspehe.

Vidi pa se, da v inozemstvu vedno bolj paznočitajo socialistične delavske liste.

Volitve v delavsko zbornico v savski banovini se bodo vršile dne 28. in 29. oktobra t. l. V nedeljo so imele v Zagrebu strokovne organizacije velik shod, na katerem sta govorila predvsem ss. Bogdan Krekić in Bogoslav Jošt. Krekić je rekel, da je v državi okoli 600.000 delavcev in nameščencev, v naših organizacijah, ki je najmočnejša v državi, pa je organiziranih nekaj nad 50.000, kar je znatno premalo. V govoru o slabih mezdah in delovnih pogojih v državi, je rekel, da znaša v Švici minimalna plača 4000 frankov na leto, to je 60 tisoč dinarjev na leto ali 5000 Din na mesec. Pri nas je vse drugače. V tekstilni industriji je mnogo delavstva, ki ima komaj 10 Din dnevne plače. Zunanji kapitalizem plača malo davka, plača slabo delavstvo, ves dobiček pa gre v inozemstvo. V Angliji na primer zahteva inteligenca dostojno plačevanje delavstva, pri nas pa takih intelektualcev ni in ne takih javnih delavcev, ki bi glede teh vprašanj povedali odkrito besedo. — Zato je nujno potrebno, da se delavstvo in nameščenstvo združi v svojih organizacijah ter ohrani tudi v bodoče delavsko zbornico v svojih rokah ter tudi s pomočjo te deluje za izboljšanje socialnih razmer v državi. Zlasti zagrebški nosilec liste s. Jošt pa je poudaril, da meščanske stranke nimajo ničesar iskati v delavskih zbornicah. Svoje zbornice imajo, kamor se delavci in nameščenci ne usiljujejo. Zavedajo naj se delavski nasprotniki, da delavska reka teče brez ozira na vse zapreke, ki prihajajo od vseh strani, da bi to reko ustavile. Končno je govoril še s. Kurtagić o gospodarski krizi, ki je niso zakrivil delavci.

Predsednik avstrijske republike Miklas je prejel iz Vatikana Kristusov red.

Nuncij na Čehoslovskem bo le moral zapustiti svoje mesto v Pragi. Diplomatične zveze z Vatikanom bodo najbrže prekinjene. Gospod Ciaricci se je preveč vmešaval v notranje razmere republike.

Razkrinkani.

Al' je »ta plava res ta prava? — Delavci čitajte!

»Ta plava je ta prava«, je bil menda bojni klic naših nacionalistov in delavcev, ki jim služijo za pripravo. Dovolj žalostno je že, če si mora, kdo, ki je najčistejši »nacionalist«, ki ima »nacionalizem« v zakupu in monopol nanj, za svoj bojni klic poiskati besedo izposojenko oz. popačenko iz jezika, ki je tem nacionalistom menda najbolj zasovražena. Zakaj ta »plava« (blau), zakaj ne modra ali sinja? Morda zaradi rime, ali pa je to morda — nomen omen — znak, kako naši nacionalistični »gobeždači« (pardon, njih lasten izraz) silijo in škilijo tja na Nemško, k svojemu vzorniku Adolfo, ki ima tudi vse izposojeno, samo »velik gobec« pri njem je menda nemški. Saj ga zadnje dni tako nekako s ponosom in veseljem imenujejo in so ga toliko uporabljali za boj proti tem prekletim »internacionalnim marksistom«, ki jim vse paktiranje in podpiranje velekapitala motijo in s tem motijo tudi sveti mir na zemlji in kapitalistično moralo in pravico. Adolf in Benito, pa še Dollfuss poleg (kaj se slednjemu ni kolcalo?) so v zadnjih dneh največji vzorniki naših »nacionalističnih« trobentačev in njih žalostne, zapeljane delavske in nameščenske priprege. Toliko imajo povedati za svojim, čez teme jim segajočim, kupom gnoja o slabih dejanjih nasprotnikov, da svojega pogrezanja v blato niti ne vidijo, še manj pa vonjajo.

Čujte in strmite!

Plavi vabijo nemški:

Da ne bo o njih čistokrvnosti (naših nacionalistov) nikakega dvoma več, objavljamo tu doslovno okrožnico, ki jo je izdalo neko »nameščencev na Jesenicah in ki je vabilo na čistokrvni »nacionalistični« mejdan svoje inozemske člane, od katerih mnogi slovenski niti ne razumejo ali pa ne govore, dasi bivajo že po več let na naši slovenski zemlji in severni državni meji.

Okrožnica se glasi:

Anleitungen für die Wahlen in die Arbeiterkammer.

Am 21. Oktober, zwischen 9. und 17. Uhr, finden die Wahlen für die Delegier-

ten in die Arbeiterkammer statt, welche für jeden Angestellten von grosser Bedeutung sind. — Es ist daher Ihre Pflicht, dass Sie an diesen Wahlen bestimmt teilnehmen. — »Treten auf der Liste der »Zveza« in Ljubljana der Obmann Ing. A. Rudesch und das Ausschussmitglied Franz Torkar. Sie sind in Wahlmanns-Verzeichnisse eingetragen und ist Ihr Wahlort in Jesenice Werkkasino zwischen 10. und 12.

Am Wahlorte erhalten Sie vier Wahlzettel und ein Kuvert. Von diesen Wahlzetteln dürfen Sie den blauen Zettel nicht zerreissen (es ist dies die Liste unserer Kandidaten); die anderen drei Zettel hingegen zerreissen Sie durch die Mitte. — Darauf geben Sie den blauen ganzen und die übrigen drei zerrissenen Zettel zusammen in das Kuvert, welches Sie sodann dem Vorsitzenden der Wahlkommission übergeben.

Zwecks eventueller Legitimierung haben Sie irgendwelche Legitimation oder ein Dokument (Taufschein, Reisepass oder eine Vereinslegitimation) mitzunehmen.

Der Verein rechnet auf Ihre bestimmte Teilnahme bei der Wahlen im Sinne obiger Anleitungen.

Für den Verein der Angestellten in Jesenice:

In Maribor . . .

Mar ni to značilno za naš »nacionalistični« svet? Kaj pravijo naši mariborski sodruzi, ki se jim brani nemški govoriti in imeti nemški list, kaj poreče »Pohod«, ki objavi vsakoogar, ki sploh nemški govori? Kaj poreče: to, da so ti ljudje, na katere so se obrnili z nemško okrožnico — gospoda, za katero običajna pravila ne veljajo: inženirji, obratovodje, prokurist, delovodje, mojstri, generalni in tehnični ravnatelji in da za glasove tudi narodnega izdajstva ni škoda.

Mi pa povejmo vsem, da so pri naših nacionalistih načela vse dalje od prakse, »gobeždanje« (pardon, iz njih slovarja!), pa nasprotno od prakse. Zpomnimo si to, da poženi vsakoogar, ki bi nam še kaj »grozil« (njih slovar!), z njegovim »nacionalizmom« tja, kamor spada: med kapitalistično pripravo, med kapitalistično trabante in priganjače. Naš delavec bo brez njih vedel, kaj je njegova dolžnost.

Dr. Zajec.

Noblova mirovna nagrada. Iz Stokholma poročajo, da utegne pristojni odbor letošnjo Noblovo mirovno nagrado podeliti predsedniku angleške delavske stranke, ki je obenem predsednik razorožitvene konference, Arturju Hendersonu. Poleg Hendersona prihaja v poštev tudi ruski zunanji komisar Litvinov.

Ljubljana.

Nekaj pojasnil k obč. gospodarstvu. Socialopolitični odesk na ljubljanskem magistratu je bil organiziran za županovanja s. dr. L. Periča. Če odesk ni bil do kraja izveden, so bili krivi takratni demokrati, ki so povzročili razpust občinskega sveta. Klub temu, da je dr. Perič županoval presledkoma in kratko dobo, je občina takrat gradila več sto stanovanj. Stanovanjska politika bi bila ob pametnem gospodarstvu lep vir občinskih dohodkov. Demokrati so pa to akcijo z ozirom na hišne posestnike popolnoma ustavili. Kako znajo socialisti gospodariti, dokazuje Dunaj, ki je edina velika občina z aktivnim proračunom, čeprav jo krščanski socialci krvavo izmožgavajo. Dalje moramo poudariti, da je bila postavka za socialopolitične namene ob županovanju Periča mnogo višja v primeri z današnjim in takratnim proračunom. Takrat so demokrati ugovarjali davčni obremenitvi na posest, rente in kapital. Od takrat pa do danes so pa proračuni narasli ogromno. Obremenjeni so predvsem konsumenti, torej velika večina siromašnejših ljudi. Socialne postavke pa znašajo v primeri z obremenitvijo le majhen odstotek. Ljubljana se modernizira, toda modernizacija bi logično morali plačati sloji, ki imajo denar. Gospodje, ki jih tukaj mislimo, se bahajo, da so zgradili palačo okrožnega urada in delavske zbornice. Taka baharija je smešna. Delavska zbornica je zgrajena absolutno iz delavskih in nameščenskih prispevkov. Občina je sicer gradila palačo, da se otrese očitka, da noče omiliti stanovanjskega vprašanja. Toda denar je bil delavski in nikogar drugega. Skoraj isto velja za okrožni urad, pri katerem so pa tiste sile onemogočile prvotni obsežnejši načrt. In vajejski dom? Tudi k temu je prispevala znaten znesek Delavska zbornica. Kaj od vsega tega je torej njihovo delo? Samo to je njih zasluga. Obremenili so splošnost, dali so ji pa v primeri z obremenitvijo le malenkost, dasi bi morala občina storiti vse, da omili socialno bedo ne na račun gladojočih, ampak na račun imovitih. Tako je stvar. Razmere danes so pa še slabše.

Zlato naše hrane

„Pekatete“

Makaroni, spageti in juhine zakuhe.

Izjava. G. dr. Marjan Zajec iz Ljubljane nam piše: »Danes sem bil opozorjen na uvodnik Vašega lista številke 84 z dne 21. t. m., v katerem navajate odlomek iz neke zaupne okrožnice z dne 14. t. m., katero naj bi tudi jaz sopolodpisal. Izjavljam, da mi o navedeni zaupni okrožnici z dne 14. t. m. ni ničesar znanega, ker mi jo ni nihče predložil v pregled ali podpis. Jaz te okrožnice nisem niti podpisal, niti nisem nikomur dal dovoljenja, da stavi na okrožnico moj podpis. Celotna vsebina okrožnice mi še danes ni znana, temveč jo poznam le v odlomkih, priobčenih v Vašem listu. — Prosim Vas, da to mojo izjavo priobčite v prvi prihodnji številki Vašega lista. — Izvolite sprejeti izraze odličnega spoštovanja.

Dr. Zajec s. r.

Poštni almanah. Pripravlja se koledar »Poštni almanah«, ki bo vseboval poleg običajnega koledarskega dela še vrsto poučnih člankov o pošti, telegrafu, telefonu in radiu. Članki ne bodo pusti strokovni sestavki v uradnem slogu, temveč bodo poljudno pisana praktična navodila za uspešno uporabljanje pošte, telegrafa, telefona in radia, tako da bo našel v almanahu vsakdo samo zanimive, poučne in koristne stvari. Almanah bo pestro ilustriran in izide v nakladi 5000 izvodov, zaradi česar pride tudi oglasni del do polne veljave. Knjiga izide v decembru t. l. in opozarjamo nanjo že danes vse, ki imajo opravka s pošto. — Uprava »Poštnega almanaha« v Ljubljani, Sv. Jakoba trg 2.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Henko

Zakaj se mučite s predpranjem? Henko odloči vso umazanino na lahek način in izvanredno olajšuje pranje. Zato: Če namočite svečer v Henko perilo, dela ne boste imeli obilo.

Maribor.

Ni povoda za postopanje. V ponedeljek so bili izpuščeni iz zaporov mariborskega sodišča delavci Avgust Hriberšek, Franc Pavalec, Jožef Pergler in Feliks Rep.

Industrijski inženirji v Mariboru so se obrnili z nemško okrožnico — gospoda, za katero običajna pravila ne veljajo: inženirji, obratovodje, prokurist, delovodje, mojstri, generalni in tehnični ravnatelji in da za glasove tudi narodnega izdajstva ni škoda.

Pripadnik neke nacionalne je našemu s. Erženu ukradel siv površnik. Pred nakupom svarimo!

Nova tovarna svile. V trgovski register okrožnega sodišča v Mariboru je vpisana tvrdka »Mariborska tovarna svile družba z o. z.«, ki se bo pečala z izdelovanjem svilnate robe vsake vrste. Osnovna glavica znaša Din 500.000.—. Poslovodji tvrdke sta ing. Adolf Himler, posestnik na Pesnici in Kaučič Franc, trgovec v Mariboru, Rotovski trg 6. Prokurist te tvrdke pa je Močivnik Franc, trgovec na Rotovškem trgu, ki ima skupno z g. Kaučičem na Rotovškem trgu že podjetje za izdelovanje trdih ovratnikov. Kakor je videti, je v Jugoslaviji še dobra konjunktura za izdelovanje svilnate robe in upamo, da bo nova tvrdka tej konjunkturi odgovarjajoče plačevala tudi delavstvo. Obenem opozarjamo novo tvrdko s prokuristom Francem Močivnikom, da jugoslovanski zakon o zaščiti delavstva že iz leta 1922 naprej v § 35 izrecno določa, da imajo delavci pravico, svobodno združevati se v društva za zaščito svojih ekonomskih, kulturnih in moralnih interesov.

Mariborsko gledališče. Torek, 24. oktobra ob 20. uri: »Gospoda Glembajevi.« Red C. Sreda, 25. oktobra: Zaprto. Četrtek, 26. oktobra ob 20. uri: »Voda.« Red A.

»Gospoda Glembajevi«, učinkovita in tudi v Mariboru izborna uspeša drama Miroslava Krleža, se ponovi v torek 24. t. m. za red C. Režija je dr. Gavellova.

»Voda«, zabavno Vombegarjevo kmetško komedijo, ponove v četrtek 26. t. m. za red A. Režija je Skrbinkova.

V proslavo čehoslovaškega narodnega praznika, v soboto, 28. t. m., uprizori mariborsko gledališče kolektivno dramo češkega pisatelja Karla Čapka R. U. R. (Rossums Universal Robots). Ta drama je silno napeta in zanimiva ter so jo z največjim uspehom uprizorili po vseh svetovnih odrih. Režira J. Kovič, nastopi ves ansambel in velika komparzerija.

Za boljšo deco kupujte le po nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Pobrezje pri Mariboru Delavsko zborovanje, na katerem bi moral minuli petek govoriti v Pobrezju s. dr. Reisman, je privabilo toliko delavstva, da je bila obširna gostilniška dvorana do zadnjega prostora nabit polna. Zborovalci so govornika ob prihodu navdušeno pozdravljali.

Vsled tega je s. dr. Reisman delavstvo pozval, da se mirno razide in pokaže, da smo mi socialistični delavci disciplinirani in da shoda za volitve v Delavsko zbornico ne potrebujemo. — dovolj, da smo se v taki ogromni udeležbi videli in si rekli, da je naša rdeča. Ob nepopisnem navdušenju so se nato zborovali v vzgledni disciplini in imponirajočemu redu razšli, tako da so drugi ljudje kar strmeli, kakšno zavedno delavstvo je v naših vrstah. Zborovanje delavstva v Pobrežju pa se bo v kratkem vršilo in takrat naj pridejo naše delavke in delavci v še večjem številu, da manifestirajo svojo zavest skupnosti in zakonitosti v naši državi.

Celje.

Nadurno delo v tovarni Westen.

Tudi za zidarje samo 8-urni delavnik.

Svoječasno smo že poročali, da je tovarna Westen zaposlovala v svojem industrijskem obratu svoje zidarje preko zakonitega delovnega časa do 12 ur, ne da bi jim nadurno delo plačevala s 50% poviškom. Dva zidarja sta vsled tega letošnjo pomlad vložila po odvetniku dr. Reismanu iz Maribora proti tovarni Westen tožbe za plačilo 50% poviška za vso delo, ki sta ga opravila dnevno preko 8 ur. Tvrdba »Westen d. d.« je nato plačala 50% povišek kolikor presega 10 ur dnevno, ostalo pa je odklonila z izgovorom, da je za zidarje dopusten 10-urni delavnik. Tožba se je torej nadaljevala glede spora, jeli velja za zidarje pri tvrdki Westen 8-urni ali 10-urni delavnik. Okrajno sodišče v Celju je obema tožbama zidarjev ugodilo, izreklo, da velja za tvrdko Westen za vsakega delavca, torej tudi za zidarje le 8-urni delavnik, ker je tvrdka Westen industrijsko podjetje. V industrijskih podjetjih pa je dopusten le 8-urni delavnik. Proti temu sodbama se je tvrdka Westen pritožila na okrajno sodišče. Sedaj pa je tudi okrajno sodišče vnovič razsodilo glede nadurnega dela pri tvrdki Westen, in sicer tako, kakor to jasno izhaja iz zakona o zaščiti delavcev: Za vse delavce pri tvrdki Westen, naj si bodo ključavničarji ali zidarji itd., velja le 8-urni delavnik. Priziva tvrdka Westen sta bila zato zavrnjena in tvrdka Westen tudi v II. instanci obsojena, da mora zidarjema plačati 50% povišek za vso nad 8-urno delo za 3 leta nazaj. Zidarja bodeta dobila vsak približno Din 2000.— iz tega naslova. — Delavstvo tvrdke Westen in drugod, glejte tudi ta uspeh, nova zmaga proti tvrdki Westen je plod delovanja naših strokovnih organizacij. S tema sodbama nista zmagala samo prizadela zidarja, ampak tudi vsi drugi, ki so pri Westenu delali preko 8 ur na dan. Ti vsi bodo sedaj v mirno vestjo in brez rizika lahko zahtevali od tvrdke Westen plačilo 50% poviška za nadurno delo, vsi zidarji in ključavničarji in drugi. Vnaprej pa bo v tem oziru gotovo nastal red pri tvrdki Westen brez procesov. Teh obsodb pa se bodo ustrašili tudi drugi podjetniki, ki še izrabljajo delavstvo na podoban način preko zakonitega delovnega časa, da ne bi delavcem plačevali zakoniti povišek s 50% procenti, ki velja po zakonu o zaščiti delavcev že od leta 1922 naprej. Delavci branite svoje pravice s tem, da vstopate v naše strokovne organizacije, naročate in plačujete svoj časopis — »Delavsko politiko«.

Ptuj.

Koncert pevskega odseka »Svo-iz Roškaške Slatine«, ki je bil najavljen v soboto, dne 28. oktobra v Ptujju je oblast krepovedala. Sporočamo to vsem zaupnikom, da ne bodo vršili agitacije za ta nameravani koncert, katerega se je naše delavstvo že dolgo časa jako veselilo.

Za nedolžno nemško narodno popevko proti T. in kolegu težka kazen, da si bosta zapomnila, da je nemško petje pri nas nedopustno, tako se jima je baje reklo. Vemo, da se ob raznih prilikah tudi sicer naši vneta nacija poslužujejo nemškega jezika in se čudimo, kako se lahko dopuščajo v beograjski »Politiki« oglašati, da se išče k ugledni narodni družini »Bednerca ali šnajderca«, zmožna nemškega jezika... (V Mariboru smo zadnjič čuli v neki kavarni nacionaliste

od tam preko prepevati italijanske popevke. Nam je to vseeno, kaj kdo poje ali kako govori, želimo samo, da tudi druge potem v miru pustijo. Op. ur.)

Jesenice.

Prvo predavanje Zveze delavskih žen in deklet v tekoči sezoni se je vršilo v torek, dne 17. t. m. Predavala je s. Milena Premrujeva iz Ljubljane o temi »Žena in družina«. Snov predavanja je nad vse aktualna in se dandanes pišejo o njej cele knjige. Nudi mnogo načinov obravnave, toda način, po katerem je obravnavala snov s. Premrujeva, se nam za poslušalce, ki jih je imela, ne vidi primeren. Premrujeva je obdelala snov nekako zgodovinsko-deduktivno in je kakor je naglasila uvodoma imela za svoj glavni vir Engelsovo razpravo o »Izvoru družine«. Kdor to klasično razpravo pozna, ve, da je veliko, veliko pretežka, da bi jo poslušalke, ki nimajo, žal, dovolj osnovnih pojmov niti o zgodovini niti o zemljepisu niti o paleologiji in paleontologiji, mogle s pridom razumeti. Predavanje samo na sebi je bilo prav dobro, vendar — kakor že rečeno — pretežko za ta slušateljski krog. Zaradi tega svetujemo, da bi se v bodoče predavateljice in predavatelji bolj ozirali na to, komu predavajo, da bodo vse hvalevredne težnje Zveze delavskih žen in deklet dosegle res stoo-stoten uspeh.

Nemški tečaj Zveze delavskih žen in deklet se vrši dvakrat tedensko v Delavskem domu na Savi. V središčah popoldne je za otroke-šolarje, ob četrtih zvečer pa za odrasle. Za tečaj, ki je že pričel minuli teden, vlada veliko zanimanje. Kdor se še zanima, naj pristopi takoj, ker se potem ne bodo novi obiskovalci več sprejemali. Učnina je Din 10.— za osebo in mesec. Poučnje po najmodernejši in najrazumljivejši metodi g. Ivan Šega, šolski upravitelj v pok.

Predavanje tudi na Javorniku! Odssek Zveze delavskih žena in deklet za Javornik je pripravil ženska vzgojna in zdravstvena predavanja tudi za Javornik, kjer se bodo vršila v dvorani zadrzne gostilne pri Konjicu. Ta predavanja se bodo vršila vsako prvo in tretjo sredo ob 7. uri zvečer in dolžnost vseh javorniških članic je, da jih posečejo.

„Svobodno rojeni državljan...“

Ameriški list »American Guardian« objavlja pod gorenjim naslovom naslednjo satiro spricho potrpeljivosti neposestnih slojev ob sedanji krizi:

»Ali bi mulla poginila gladu, če bi stala sredi zelene detelje, ki ji seza do trebuha?«

»Ne!«

»Prav!«

»Ali bi opica poginila gladu, če bi ji viselo preveč kokosov pred nosom?«

»Ne!«

»Prav dobro!«

»Ali bi štorclja poginila gladu, če bi ji švigalo pred kljunom preveč rib?«

»Ne!«

»Izvrstno!«

»Ali bo črv poginil, če ne more požreti celega jabolka, v katerem se gosti?«

»Ne!«

»Sijajno!«

»Ali bi ličinka poginila, ker ima prevelik kup šira, ki ga je najrajši?«

»Ne!«

»Izborni! Sedaj pa pazi: Ali bo svobodni in neodvisni državljani te dežele poginili gladu, ker se je nakupičilo prevelike zaloge življenskih potrebščin?«

»Da, ta pa bo!«

»Vedno bolje! Kakšna je razlika med mulo, opico, štorcljo, črvom, ličinko na eni strani in svobodno rojenim državljanom na drugi strani?«

»Prvoimenovani se ne omejujejo v svojih potrebščinah, marveč uživajo dalje med vso krizo, dočim svobodno rojeni in neodvisni državljani izstradalno politiko oblastnikov še podpirajo.«

Ta satira velja seveda samo za Ameriko, ker je satira izšla v listu tam.

Kulturni pregled.

Joža Vombergar: »Voda«, komedija v treh dejanjih. — Kot drugo premiero domačega avtorja je dalo 8. okt. mariborsko gledališče Vombergarjevo »Voda«, ki je doživela popoln uspeh kakor pri izvajanju tako tudi pri dojetanju publike, ki se je pri vseh treh aktih od srca smejala in iskreno ploskala i avtorju i protagonistom. Ta komedija je pisana zelo duhovito in zato ima uspeh. V njej nam avtor precizira malomeščanske težnje naših premožnejših kmetov in vaške poluinteligence, ki boleha — na grandomaniji. I njegovi Suhodolčani bi hoteli postati veliki na tak način, da dobe vodovod, a poprej še spomenik svojemu mecenu Janku Koprivi. In pri tem nastajajo vsakovrstni komični zapletljaji, ki bi se jim še mrtvi morali smejati. S te strani je avtor uspel, a razen tega je podal ostro izdelane like obogetelih kmetov, ki so tudi navdušeni patrioti, ker hočejo na ta način dati svojemu podjetju tudi zunanji sijaj.

Kadar gleda človek to komedijo, ga to nenavadno spominja na Sterijine »Rodoljube«. Ponesrečeno je, ko je avtor vpletel v Zabulo ameriškega bogataša in mecena Janka Koprivo, ki je obogetel v Ameriki in postal iz prejšnjega siromašnega suhodolskega bajtarja ameriški bogataš, ki je »spiritus movens« vse komedije. Ta Zabulo deluje zelo irealno, ker naši ljudje nikjer tako lahko ne obogete, kakor nam to rade slikajo takšne komedije! Razen tega je gradnja vodovoda za kakšno vas povsem socialen problem, ki se ne rešuje z ameriškim meceni. Drugače je vsa komedija grajena na realistični bazi. Ansabl mariborskega gledališča je izvršil tokrat svojo nalogo povsem odlično, zelo dobro je tudi podal skupinsko igrro, posebno v kolektivnih scenah. Vsi so bili zelo dobri, a nad vsemi je dominiral g. Kovič kot Jaka Jakopič, občinski tajnik, ki je podal to figuro nad vse pričakovanje. Kazen njega je bila kolosalna ga. Zakrajškova, a zelo dobro in toplo kreacijo je ustvarila ga. Kraljeva kot Katrica. G. Skrbinšek kot Prelesnik ni v svoji vlogi imel prilike, da pokaže svoje igralske sposobnosti, zato pa je kot režiser pokazal svoje posebne sposobnosti. Ta predstava pomeni za mariborsko gledališče velik napredek in uspeh.

Vilko Ivanuša.

Razno.

Edini tempel Bude v Evropi se nahaja v Beogradu. Je pa precej skromen. Postavila ga je močna naselbina Kalmikov, ki so prišli v našo državo z ostanki Wranglove armade, v kateri so služili kot vojaki, vozniki in konjarji in so se naselili v nekem beograjskem predmestju, kjer so si postavili skromne hišice. Preživljajo se večinoma kot težaki. Mnogi so se poženili z Jugoslovankami, tudi več Slovenk je med njimi. Njih otroci pa kažejo splošno izraziti mongolski tip.

Nekaj novih dovtipov iz Nemčije: Govor, prav za prav šepet je nanesel na vprašanje brezposelnosti in nekdo je odgovoril: »Kar se tiče brezposelnosti, ni prav nič ,dol vzela.« Kar pa se tiče brezposelnih, so v zadnjih šestih mesecih za 6 funtov ,dol vzeli.« — V vlaku opazuje hitlerjanec nekega Žida, ki je vneto molil. Hitlerjanec: »Kaj počenjate, a?« »Molim za Hitlerja!« »Kaj, za Hitlerja? Poznamo take tiče. Zdaj molite za Hitlerja, poprej ste molili za Rathenau.« »No, pa še živi?«

Vsaj enega
novega naročnika
bom pridobil vsak teden za
„Delavsko Politiko“
To mora biti trden sklep vsakega zaupnika, vsakega zavédnega proletarca.
Sodrug! Ako boš to izvršil, uspehi ne bodo izostali

Nemško ljudstvo se deli zdaj v dva dela. Nekateri — korakajo, drugi — sedijo. — Sreča nekdo v Berlinu dobregra znanca: »No, veš kakšen nov dovtip?« Znanec suho odgovori: »Eno leto zapora...«

15.000 združnih hiš. Odkar je čehoslovaška vlada izdala zakon za pospeševanje gradbene delavnosti, je v Čehoslovaški bilo ustanovljeno 800 novih gradbenih združg, ki štejejo 87.000 članov in so v tem času pozidale 15.000 stanovanjskih hiš, med temi 14.100 za posamezne zadržnike, 1343 pa večjih najemniških hiš.

Bivša avstrijska cesarica Cita namerava poročiti sina Otona z italijansko princesinjo Marijo. Nedavno je bila v Rimu, kjer je sprejemala razne aristokrate v avdienco z diademom na glavi kot vladarica. V Italiji jo seveda podpirajo v nje stremljenju, da prej ali slej Oton zasede ogrski ali pa avstrijski prestol.

Važna misel filozofa. Če se ne izvede totalna izprememba našega časopisja, če ta časniška kuga divja še petdeset let, potem bo uničen ljudski duh in se bo pogreznil v globino. Zakaj, če tisoče časniških pisarjev vsak dan piše s cinškim nasladnim sovraštvom proti resnici pomembnosti politike, umetnosti in znanosti, mora narodni duh propasti, če bi bil še tako zdrav. To velja samo za — Nemčijo.

Hiše z ravnimi strehami v Nemčiji prepovedane. Nemške oblasti so prepovedale gradnjo hiš z modernimi, ravnimi strehami češ, da je taka arhitektura tuja duhu nemške rase in nemški stavbni tradiciji. Odslej je dovoljeno graditi le stavbe, ki bodo imele streho v poševnosti 28 do 35 stopinj. Če ni tu v ozadju kak lesni koncern, ki bi rad več lesa vnovčil?

Martin Andersen Nexö, danski proletarski pisatelj, je dopotoval v Moskvo, kjer ostane dalj časa.

Rasisti tudi v pasjem plemenu. V Leipzigu se je vršila te dni velika pasja razstava z namenom, da se utrdi in razširi smisel za čisto raso nemških psov. Razstavljeni so bili čistopasmeni »azijski« psi brez vsake židovske ali marksistične krvne primesi, z visokodonečimi, plemeniti imeni: Rolf vom Heiligen Born, Siegbert vom Heidelberg, Artus von der Schnepfhardt, Aster von der Eilenburg in drugi. Ta ponosna imena bodo imela nalogo, da bodo nemški pasji rasi zopet vrnila njen nekdanji blesk in raso čistost.

Zastopnike sprejme zavarovalnica. — Ponudbe pod »Takoj« na upravo lista.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke
v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 5 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.